

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidskriftet@legeforeningen.no

Godt om medisinsk historie og kunst

Alan E.H. Emery, Marcia L.H. Emery

Medicine and art

112 s, ill. London: Royal Society of Medicine Press, 2003. Pris GBP 40
ISBN 1-85315-501-2

Ekteparet Alan og Marcia Emery presenterer 53 kunstverk ledsaget av korte tekster. 15 av bidragene har tidligere vært publisert i *Journal of the Royal College of Physicians of London*.

Tidsmessig starter boken med Imhotep (2686–2613 f.Kr.) i det gamle Egypt, omtalt som «den første legeskikkelsen som står tydelig fram i fortidens tåkeheim». Derfra tar den oss med gjennom mange kulturer og perioder frem til en av forsidene til *The Lancet* i 2001. Forholdet mellom forskjellige religioner og medisinen og mellom skolemedisin og alternativ medisin beskrives. Vi møter kvinner som kjemper for å få lov til å studere medisin, sårede som blir pleiet på en sykestue under den første verdenskrig, stilles overfor et overfylt asyl i Sovjetunionen og en afrikansk healer som har inngående kunnskap om sine pasienters virkelighetsforståelse og får vite hvordan vestlige pasienter oppfatter moderne forskning. Forfatterne legger vekt på legens rolle i samfunnet og på forholdet mellom lege og pasient og hvordan dette har forandret seg gjennom tidene. De utvalgte kunstnerne formidler ofte et kritisk blikk på legen.

Det er gjort et spennende og variert utvalg av bilder av så vel kjente som ukjente kunstnere. Fremstillingene gir en opplevelse av tidligere tiders medisin på en måte det er vanskelig å få til med tekst alene. Innsiktsfulle kommentarer øker forståelsen av bildenes innhold. Dessverre er trykkkvaliteten gjennomgående for dårlig, men de velformulerte tekstene er fulle av interessante fakta. De gir ikke noen sammenhengende oversikt over feltet. En mer treffende tittel på boken ville vært *Medisinsk historie og kunst*.

Tekstene er bygd opp på svært forskjellig måte. En beskriver indisk medisin fra år 1000 og frem til i dag, en annen vektlegger hvordan livet til president George Wash-

ington artet seg før han ble syk. Mange er en underlig blanding av informasjon om medisinen utvikling og kunstnerens liv. Dette gjenspeiler antakelig forfatterens spesielle interesseområder, men det fungerer ikke alltid like bra. Selv om kunnskap om kunstnerens sosiale miljø og den aktuelle tidsepokens ikonografi hjelper oss i bildetolkningen, er informasjonen ofte forstyrrende og for detaljert.

De små artiklene berører, overrasker og plager. Boken anbefales til alle som er opptatt av medisinsk historie og kunst. Eller – kanskje viktigere – den kan brukes som en interessevekker.

Anne Gitte Hertzberg

anne.gitte.hertzberg@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Kamp- og festskrift

Magne Nylenna, Geir Jacobsen, red.

Legerollens mange muligheter

222 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2004. Pris NOK 225
ISBN 82-05-32554-5

Dette er et festskrift til professor Steinar Westin på hans 60-årsdag. Foruten de to redaktørene har 17 forfattere – de fleste leger – bidratt. Dessverre har jubilanten ikke noe eget bidrag, for boken ble laget som en overraskelse til ham.

Temaene er hentet fra allmenn-, samfunns- og arbeidsmedisin og fra samfunnspolitikk, forskning og undervisning. Kapitlene er preget av stort engasjement og vilje til forbedring, noen ganger i beste sekstiåtterstil. Det har gjort meg glad, for vi trenger det. Allmennmedisinen har klart å reise seg fra krisen i 1960-årene, men samfunns- og arbeidsmedisinen trenger nytt engasjement. Man kan drømme om gamle dager: ««Jeg er norsk lege.» sa han, og mengden vek til side!» (Øvre Richter Frichs Jonas Fjeld).

Jeg har lest boken med glede og begeistring. De enkelte forfatterne skriver godt, og de har et budskap som norsk medisin og norsk helsetjeneste trenger. Steinar Westin har gjort seg fortjent til den, og jeg håper mange – særlig allmenn-, samfunns- og arbeidsmedisinere – vil lese den.

Peter F. Hjort
Blommenholm

Hva kan forskningen si oss om rus i 2004?

Hans Olav Fekjær

Rus

Bruk, motiver, skader, behandling, forebygging, historikk. 382 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal, 2004. Pris NOK 398
ISBN 82-05-33007-7

Hans Olav Fekjær har skrevet *Rus* med formålet «å heve kunnskapsnivået og gjøre moderne forskningsresultater (om rusmidler) mer kjent», og han går gjennom felter som motiver for å bruke rusmidler, skade-

virkningene av rusmidlene, ulike behandlingsstrategier og forebygging.

Dette bør bli et lære- og standardverk innen rusfeltet. Men Fekjær henvender seg også til allmennheten, og boken vil og bør kunne leses med interesse av mange, f.eks. lærere, politifolk, journalister og ikke minst besluttsende politikere og premissleggende byråkrater på sentralt og lokalt plan.

Boken favner altså svært vidt. Den omhandler både alkohol, illegale rusmidler og i noen grad legemiddelavhengighet. Den presenterer en imponerende mengde forskningsresultater på 350 sider, og har i alt 339 litteraturhenvisninger og en rekke tabeller og figurer (enkelte av disse er noe upresise i tekstforklaringene, dette bør rettes opp til ev. senere opplag). Den inneholder til slutt noen tillegg med faktaopplysninger om de ulike rusmidler, om spilleavhengighet og om aktuelle lover og forskrifter. Nettopp fordi boken er så allsidig, oversiktlig og grundig, vil den etter mitt syn fungere godt som basisverk innen utdanning for faggruppene på rusfeltet, også for legene. Naturlig nok er ikke alt like grundig behandlet. Enkelte deler er glitrende skrevet, bl.a. den om psykososiale behandlingsmetoder og bolken om forebygging, der forfatteren bl.a. legger frem nye ideer om «grensesprengende» forebygging med vekt på realistisk rusopplysning fremfor avskrekkingspropaganda.

I avsnittet om motiver for rus presenterer han omfattende forskningsresultater som viser at brukernes opplevelse av rusmid-